

DOPORUČENÍ RADY**ze dne 9. července 2019****k národnímu programu reforem Rumunska na rok 2019 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Rumunska z roku 2019**

(2019/C 301/23)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik⁽¹⁾, a zejména na čl. 9 odst. 2 uvedeného nařízení,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy⁽²⁾, a zejména na čl. 6 odst. 1 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Dne 21. listopadu 2018 přijala Komise roční analýzu růstu, jež zahájila evropský semestr koordinace hospodářských politik pro rok 2019. Náležitě přitom zohlednila evropský pilíř sociálních práv vyhlášený Evropským parlamentem, Radou a Komisí dne 17. listopadu 2017. Priority této roční analýzy potvrdila dne 21. března 2019 Evropská rada. Dne 21. listopadu 2018 přijala Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 také zprávu mechanismu varování, ve které je Rumunsko uvedeno mezi členskými státy, u nichž bude proveden hloubkový přezkum.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25.

- (2) Dne 27. února 2019 byla zveřejněna zpráva o Rumunsku pro rok 2019. V této zprávě byl posouzen pokrok, jež Rumunsko učinilo v plnění jemu určených doporučení přijatých Radou dne 13. července 2018 ⁽³⁾, v přijímání opatření v návaznosti na jemu určená doporučení přijatá v předchozích letech a v plnění národních cílů Rumunska v rámci strategie Evropa 2020. Součástí zprávy byl rovněž hloubkový přezkum podle článku 5 nařízení (EU) č. 1176/2011, jehož výsledky byly taktéž zveřejněny dne 27. února 2019. Komise na základě své analýzy dospěla k závěru, že se Rumunsko potýká s makroekonomickými nerovnováhami. Důvodem zranitelnosti je zejména snižující se nákladová konkurenceschopnost a zvyšující se schodek běžného účtu v kontextu expanzivní fiskální politiky a nepředvídatelného podnikatelského prostředí. Nedávné legislativní iniciativy představují riziko pro fungování finančního odvětví a mohou poškodit soukromé investice.
- (3) Dne 9. května 2018 předložilo Rumunsko svůj národní program reforem na rok 2019 a dne 8. května 2019 svůj konvergenční program z roku 2019. Vzhledem k jejich provázanosti byly oba programy posuzovány současně.
- (4) Relevantní doporučení pro jednotlivé země byla zohledněna při programování evropských strukturálních a investičních fondů (dále jen „ESI fondy“) na období 2014–2020. V souladu s článkem 23 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ⁽⁴⁾ může Komise členský stát požádat, aby svou dohodu o partnerství a příslušné programy přezkoumal a navrhl změny, je-li to nezbytné, aby se podpořilo provádění příslušných doporučení Rady. Podrobnosti o tom, jak bude Komise uvedené ustanovení používat, byly uvedeny v pokynech k uplatňování opatření propojujících účinnost ESI fondů s řádnou správou ekonomických záležitostí.
- (5) Na Rumunsko se v současnosti vztahuje preventivní složka Paktu o stabilitě a růstu. Ve svém konvergenčním programu z roku 2019 vláda plánuje celkový schodek státního rozpočtu ve výši 2,8 % hrubého domácího produktu (HDP) v roce 2019 a poté jeho postupné snižování až na 2,0 % HDP v roce 2022. Na základě přepočteného strukturálního salda ⁽⁵⁾ se nepředpokládá, že v průběhu programového období bude splněn střednědobý rozpočtový cíl, který je stanoven ve výši strukturálního schodku, jenž činí 1 % HDP. Podle konvergenčního programu se očekává, že poměr veřejného dluhu k HDP zůstane do roku 2022 pod 40 %. Makroekonomický scénář, z něhož uvedené rozpočtové projekce vycházejí, je příznivý. Opatření nezbytná k podpoře plánovaných cílových schodků nebyla nadto dostatečně upřesněna.
- (6) Dne 22. června 2018 Rada v souladu s čl. 121 odst. 4 Smlouvy zjistila, že v Rumunsku bylo v roce 2017 zaznamenáno závažné odchýlení od cesty k postupnému dosažení střednědobého rozpočtového cíle. S ohledem na zjištěnou významnou odchylku vydala Rada dne 22. června 2018 doporučení ⁽⁶⁾, v němž Rumunsku doporučila, aby přijalo nezbytná opatření k zajištění toho, aby nominální míra růstu čistých primárních výdajů sektoru vládních institucí ⁽⁷⁾ nepřekročila 3,3 % v roce 2018 a 5,1 % v roce 2019, což odpovídá roční strukturální korekci o 0,8 % HDP v každém roce. Dne 4. prosince 2018 přijala Rada rozhodnutí (EU) 2018/2020 ⁽⁸⁾, v němž se stanoví, že Rumunsko v reakci na doporučení Rady ze dne 22. června 2018 nepřijalo účinná opatření, a vydala revidované doporučení ⁽⁹⁾. V doporučení ze dne 4. prosince 2018 Rada Rumunsko vyzvala, aby přijalo nezbytná opatření k zajištění toho, aby nominální míra růstu čistých primárních výdajů sektoru vládních institucí nepřekročila

⁽³⁾ Úř. věst. C 320, 10.9.2018, s. 98.

⁽⁴⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁵⁾ Cyklicky očištěné saldo, bez vlivu jednorázových a dočasných opatření, přepočtené Komisí za použití společně dohodnuté metodiky.

⁽⁶⁾ Doporučení Rady ze dne 22. června 2018 k nápravě zjištěného závažného odchýlení od cesty k postupnému dosažení střednědobého rozpočtového cíle v Rumunsku (Úř. věst. C 223, 27.6.2018, s. 3).

⁽⁷⁾ Čisté primární výdaje sektoru vládních institucí se skládají z celkových výdajů sektoru vládních institucí bez úrokových nákladů, výdajů na programy Unie, které jsou plně kompenzovány příjmy z prostředků Unie, a nediskrečních změn výdajů na podporu v nezaměstnanosti. Vnitrostátně financovaná tvorba hrubého fixního kapitálu je rozložena do čtyřletého období. Zohledněna jsou diskreční opatření na straně příjmů nebo zvýšení příjmů povinné na základě zákona; jednorázová opatření na straně příjmů i na straně výdajů jsou kompenzována.

⁽⁸⁾ Rozhodnutí Rady (EU) 2018/2020 ze dne 4. prosince 2018, kterým se stanoví, že Rumunsko nepřijalo účinná opatření v reakci na doporučení Rady ze dne 22. června 2018 (Úř. věst. L 323, 19.12.2018, s. 16).

⁽⁹⁾ Doporučení Rady ze dne 4. prosince 2018 k nápravě zjištěného závažného odchýlení od cesty k postupnému dosažení střednědobého rozpočtového cíle v Rumunsku (Úř. věst. C 460, 21.12.2018, s. 1).

v roce 2019 hodnotu 4,5 %, což odpovídá roční strukturální korekci o 1,0 % HDP. Dne 14. června 2019 přijala Rada rozhodnutí (EU) 2019/1002⁽¹⁰⁾, v němž se stanoví, že Rumunsko v reakci na doporučení Rady ze dne 4. prosince 2018 nepřijalo účinné opatření. Na základě výsledných údajů za rok 2018 bylo navíc zjištěno, že se Rumunsko v roce 2018 významně odchylovalo od doporučené korekce. Komise v souladu s čl. 121 odst. 4 Smlouvy a čl. 10 odst. 2 nařízení (ES) č. 1466/97 vydala 5. června 2019 pro Rumunsko varování týkající se skutečnosti, že v roce 2018 byla zaznamenána významná odchylka od postupu korekce k dosažení střednědobého rozpočtového cíle. Dne 14. června 2019 přijala Rada následné doporučení⁽¹¹⁾ potvrzující, že Rumunsko musí přijmout opatření nezbytná k zajištění toho, aby nominální míra růstu čistých primárních výdajů sektoru vládních institucí v roce 2019 nepřesáhla 4,5 %, což odpovídá roční strukturální korekci o 1,0 % HDP. Podle prognózy Komise z jara 2019 existuje riziko, že se Rumunsko v roce 2019 od uvedeného doporučení odchýlí.

- (7) V doporučení ze dne 14. června 2019 Rada Rumunsku doporučila, aby přijalo opatření nezbytná k zajištění toho, aby nominální míra růstu čistých primárních výdajů sektoru vládních institucí nepřekročila v roce 2020 hodnotu 5,1 %, což odpovídá roční strukturální korekci o 0,75 % HDP. Podle prognózy Komise z jara 2019 existuje riziko, že pokud se nezmění politika, Rumunsko se v roce 2020 od uvedeného doporučení odchýlí. Kromě toho prognóza Komise z jara 2019 předpokládala, že schodek sektoru vládních institucí překročí v letech 2019 a 2020 referenční hodnotu 3 % HDP uvedenou ve Smlouvě. Celkově se Rada domnívá, že s ohledem na silně se zhoršující fiskální výhled a v souladu s doporučením Rady ze dne 14. června 2019, jehož cílem je napravit zjištěnou významnou odchylku od postupu korekce za účelem postupného dosažení střednědobého rozpočtového cíle, bude od roku 2019 zapotřebí dalších významných opatření, aby byla splněna ustanovení Paktu o stabilitě a růstu.
- (8) Rozpočtové plánování Rumunska pravidelně opomíjí ustanovení národního fiskálního rámce. Národní pravidlo týkající se strukturálního schodku vyžaduje dodržování střednědobého rozpočtového cíle strukturálního schodku nepřesahujícího 1 % HDP nebo přiblížení se k němu. Od tohoto střednědobého rozpočtového cíle se Rumunsko odchýlilo v roce 2016 a od té doby jej nedodrzuje, což je v rozporu s národním pravidlem týkajícím se schodku. Ve dvou pozměňovacích návrzích k rozpočtu na rok 2018, které byly přijaty na podzim 2018, se Rumunsko znovu odchýlilo od několik pomocných pravidel, která zakazují zvýšení stropů schodku a výdajů během probíhajícího rozpočtového roku. Rozpočet na rok 2019, který přijala vláda v únoru 2019 a který schválil parlament v březnu, se opět odchýlil od několika fiskálních pravidel, včetně pravidla týkajícího se strukturálního schodku. Stejně jako v předchozích letech navíc orgány nezaslaly parlamentu do stanovené správné lhůty aktualizaci střednědobé fiskální strategie, čímž narušily jeho řídicí úlohu. Stejně jako v předchozích letech orgány nesplnily požadavek na podepsání prohlášení, že rozpočet na rok 2019 a fiskální strategie dodrží fiskální pravidla a zásady fiskální odpovědnosti.
- (9) Dodržování daňových předpisů je stále slabé. Pokud jde o daň z přidané hodnoty, je rozdíl mezi teoreticky očekávanými a skutečně vybranými příjmy i nadále velmi vysoký. Rozsáhlá neformální ekonomika představuje pro dodržování daňových předpisů další problém, zatímco vysoký podíl nehlášené práce připravuje státní rozpočet o značné zdroje. Převládají hotovostní platby, což navíc usnadňuje daňové úniky. V uplynulém roce Rumunsko pouze omezeně reagovalo na opakované jemu určené doporučení posílit dodržování daňových předpisů a výběr daní. Spíše pomalu postupuje zavádění elektronických registračních pokladen napojených na informační systém daňové správy. Daňová správa podniká kroky k vytvoření systému posuzování rizika pro audity daňových poplatníků.
- (10) Po několika letech pokračujícího úsilí o konsolidaci finančního sektoru byla finanční stabilita v roce 2018 znovu zatížena, a to řadou legislativních iniciativ vlády a parlamentu. Daň z aktiv bank přijatá vládou prostřednictvím mimořádného nařízení na konci prosince 2018, bez posouzení dopadů nebo konzultace se zúčastněnými stranami, vyvolala řadu závažných obav týkajících se jejího negativního dopadu na obezřetnostní situaci bank, provádění měnové politiky a v konečném důsledku na investice a hospodářský růst. Způsob přijetí tohoto nařízení a jeho ustanovení mají významný nepříznivý dopad na směnný kurz, schopnost vlády půjčovat si na trhu a v konečném důsledku na to, jak zúčastněné strany vnímají operační rizika. I když byly některé sporné aspekty této daně v březnu 2019 změněny, prostřednictvím mimořádného nařízení vlády byly znovu přijaty změny, a to bez

⁽¹⁰⁾ Rozhodnutí Rady (EU) 2019/1002 ze dne 14. června 2019, kterým se stanoví, že Rumunsko nepřijalo účinná opatření v reakci na doporučení Rady ze dne 4. prosince 2018 (Úř. věst. L 163, 20.6.2019, s. 62).

⁽¹¹⁾ Doporučení Rady ze dne 14. června 2019 k nápravě zjištěného závažného odchýlení od cesty k postupnému dosažení střednědobého rozpočtového cíle v Rumunsku (Úř. věst. C 210, 21.6.2019, s. 1).

posouzení dopadů. Nejproblematictější aspekty bankovní daně z celkových aktiv byly odstraněny. Nová formulace daní však může vést k narušení úvěrových pobídek, což by mohlo vést k nesprávnému přidělování úvěrů ekonomice. Je zapotřebí posoudit možné důsledky těchto změn pro přenos měnové politiky. Parlament přijal na konci roku 2018 několik legislativních iniciativ, které sice ústavní soud v březnu 2019 prohlásil za protiústavní, ale které přesto dále zatížily bankovní sektor a posílily obecné vnímání, že právní rámec je nepředvídatelný. Minulé zkušenosti ukazují, že takové iniciativy by zákonodárny orgán mohl předložit znovu.

- (11) Nový důchodový zákon, jež parlament přijal v prosinci 2018, bude pravděpodobně znamenat riziko pro udržitelnost veřejných financí. Důchodový bod, tj. hlavní parametr používaný pro indexaci důchodů, se má v září 2019 zvýšit o 15 % a v září 2020 o 40 %. Tento důchodový zákon by změnil několik parametrů používaných pro výpočet důchodových dávek. Zejména jde o to, že důchodový bod se má zvyšovat, neboť faktor valorizace stávajících důchodů by se již nepřibližoval cenám, ale místo toho by se trvale skládal z mezd a cen. Kromě toho bude zkrácena doba přispívání používaná k výpočtu důchodu, což u nových důchodů povede k vyšším výdajům. Nicméně zrušení opravného indexu u nových důchodů (které dříve částečně vázalo první důchod na mzdy) zmírní celkový nárůst výdajů na důchody způsobené uvedenými jinými faktory. Některé strukturální problémy, které negativně ovlivňují přiměřenost důchodů, se ani nadále neřeší. Skutečný věk odchodu do důchodu se blíží průměru Unie, avšak u žen a mužů se liší. Spolu s kratší dobou přispívání v případě žen to vede ke značnému rozdílu ve výši důchodů žen a mužů.
- (12) Od reformy důchodového systému zavedené v roce 2008 se postupně ustupuje. Po opakovaném odkládání plánovaného zvýšení příspěvků do druhého pilíře penzijních fondů, které mělo do roku 2016 dosáhnout 6 % hrubé mzdy, byly příspěvky od roku 2018 sníženy na 3,75 % hrubé mzdy. Penzijní fondy druhého pilíře byly dále oslabeny souborem opatření, které vláda přijala prostřednictvím mimořádného nařízení na konci roku 2018. Příspěvky do těchto fondů jsou nyní po minimální době přispívání v délce trvání pěti let dobrovolné. Minimální kapitálové požadavky na společnosti spravující penzijní fondy druhého pilíře byly výrazně zvýšeny, což vyvolalo riziko, že společnosti spravující fondy z rumunského trhu odejdou. Také byly výrazně sníženy správní poplatky vybírané z hrubých příspěvků, což může negativně ovlivnit finanční výsledky společností spravujících fondy a zvýšit pravděpodobnost jejich odchodu z trhu. To by mohlo mít negativní důsledky pro rozvoj místního kapitálového trhu a rezervy institucionálních investorů a rovněž vést k tomu, že by hospodářství přišlo o tolik potřebný zdroj dlouhodobých investic. Oslabení nebo zrušení druhého pilíře navíc povede k méně diverzifikovanému důchodovému příjmu a vystaví důchody vyšším politickým a demografickým rizikům. V březnu 2019 vláda prostřednictvím mimořádného nařízení zachovala nové požadavky na minimální kapitál pro společnosti spravující fondy, avšak lhůtu pro zaplacení celého dodatečného kapitálu odložila na prosinec 2019. V květnu 2019 vláda výrazně snížila minimální kapitálové požadavky na společnosti spravující penzijní fondy, což částečně kompenzovalo zvýšení, o němž bylo rozhodnuto v prosinci 2018. Další ustanovení obsažená v mimořádném nařízení z prosince 2018, která ohrožují životaschopnost druhého důchodového pilíře, zůstávají nezměněna.
- (13) Problémy spojené s kvalitou a inkluzí v systému vzdělávání a odborné přípravy mají negativní dopad na potenciál Rumunska v oblasti růstu podporujícího sociální začlenění. Navzdory navýšení rozpočtu v roce 2019 patří výdaje na vzdělávání i nadále k nejnižším v Unii, zejména na těch úrovních vzdělávání, které jsou klíčové pro prevenci předčasného odchodu ze vzdělávání (jehož míra je i nadále vysoká), zajištění rovných příležitostí a řešení nerovností v pozdějším věku. Míra účasti na kvalitním předškolním vzdělávání a péči zůstává pod unijním průměrem, částečně kvůli chybějícím zařízením. To má dopad na účast žen na trhu práce, jakož i včasné nabývání dovedností. Zaostává modernizace sítě škol, jakož i optimalizace, která má reagovat na demografický vývoj, přičemž 10 % škol je přeplněno a 58 % škol má nevyužitou kapacitu. Nabývání základních a digitálních dovedností se potýká s významnými problémy. Schopnosti učitelů uplatňovat přístup orientovaný na studenta nejsou dostatečně rozvíjené. Nerovnosti mezi venkovem a městy přetrvávají a zranitelné skupiny, včetně Romů, mají i nadále omezený přístup k inkluzivnímu vzdělávání vysoké kvality.

- (14) Trh práce je pod rostoucím tlakem, neboť míra nezaměstnanosti (4,2 % v roce 2018) je velmi nízká, zatímco pracovních sil ubývá a nedostává se kvalifikovaných pracovníků. Míra ekonomické aktivity žen, zejména u mladých žen a žen středního věku, je nízká. Důvodem jsou především osobní a rodinné povinnosti a skutečnost, že děti ve věku 0–3 let málo navštěvují formální zařízení péče o děti. Aktivní politiky trhu práce poskytují omezenou reakci na potřeby trhu práce, přičemž opatření se zaměřují především na finanční pobídky, a nikoli na individuální a komplexní přístupy. Zpoždění plánované reformy veřejné služby zaměstnanosti i nadále významně brání tomu, aby zaměstnavatelům a nezaměstnaným byly poskytovány modernizované služby. Rozšiřování dovedností a integrované poskytování služeb je rovněž slabé. Získávání dovedností neprobíhá tak, jak by potřebovala expandující hospodářská odvětví, a 81 % zaměstnavatelů má potíže s obsazováním volných pracovních míst. Odvětví IKT roste, nicméně počet Rumunů ve věku od 20 do 29 let, kteří mají titul v oboru přírodních věd, technologií, inženýrství nebo matematiky, se v letech 2014 až 2016 snížil. V současné době neexistuje žádné globální ani odvětvové posouzení potřeb dovedností a prognózy potřeb dovedností zůstávají nevyužity, což brání tomu, aby se systém vzdělávání a odborné přípravy přizpůsobil potřebám trhu práce. Bylo zahájeno zavádění duálního odborného vzdělávání a přípravy, které mají řešit nedostatek kvalifikovaných pracovníků. Nicméně žáci a rodiče stále považují odborné vzdělávání a přípravu za druhou volbu a poměrně nízká míra zaměstnanosti čerstvých absolventů odborného vzdělávání a přípravy ukazuje, že jejich význam pro trh práce je problematický. Vysokoškolské vzdělávání není dostatečně sladěno s potřebami trhu práce. Ačkoli se počet osob s dosaženým terciárním vzděláním během desetiletí zdvojnásobil, zůstává stále nízký.
- (15) Navzdory nedávným zlepšením je chudoba a příjmová nerovnost stále vysoká a regionální rozdíly se prohlubují. Jednomu ze tří Rumunů stále ještě hrozí chudoba a sociální vyloučení, přičemž nejvíce ohroženy jsou děti, Romové, osoby se zdravotním postižením a starší osoby. Sociální služby nejsou dostatečně kvalitní a jejich nabídka neodpovídá konkrétním potřebám komunit, zároveň nejsou po celé zemi poskytovány rovnoměrně. Pouze asi 20 % správních územních jednotek má licencované sociální služby. Služby se obvykle soustředí do bohatších nebo městských oblastí, avšak zapotřebí jsou více v chudších venkovských oblastech a regionech. Omezená integrace zaměstnanosti, vzdělávání, zdravotních a sociálních služeb neumožňuje udržitelné začlenění různých znevýhodněných skupin. Osobám se zdravotním postižením se dostává pouze omezené podpory, pokud chtějí žít nezávislý život a pracovat. Situace romské komunity vykazuje velmi malý pokrok. Deprivace v oblasti bydlení je nejvyšší v Unii a poškozují sociální začlenění. Politiky v oblasti bydlení jsou decentralizovány bez strategického rámce a chudým komunitám často chybí finanční zdroje. Sociální referenční index, ze kterého se vychází při stanovování většiny sociálních dávek, nebyl od roku 2008 aktualizován a v poměru k minimální mzdě také značně oslabil. V důsledku toho se míra chudoby u osob s nízkou a velmi nízkou intenzitou práce od roku 2010 zvýšila o polovinu. Kromě toho je sociální zabezpečení u atypických pracovníků nedostatečné. Jeden ze tří atypických pracovníků je ohrožen závažnou materiální deprivací. Pracovníci najímaní na jeden den a sezónní pracovníci nemají formální přístup k právům v oblasti sociálního zabezpečení, která upravují nezaměstnanost, mateřskou dovolenou, nehody a pracovní úrazy. Realizace reformy minimálního příjmu na sociální začlenění, která byla zahájena v roce 2016 a zlepšila by pokrytí sociální pomocí a její přiměřenost, byla odložena na rok 2021.
- (16) Sociální dialog se vyznačuje nízkou mírou kolektivní dohody, zejména na odvětvové úrovni, a to rovněž z důvodu současné definice odvětví. Orgány zahájily plány na revizi definic ekonomických odvětví, avšak dosud nebylo dosaženo dohody. Mimo rámec kolektivního vyjednávání je včasné a smysluplné zapojení sociálních partnerů do politických otázek a reformou omezené. Většina sociálního dialogu probíhá formálně v rámci Ekonomické a sociální rady a Výboru pro sociální dialog. Navzdory zavedenému rámci pro dialog a konzultace však stabilita a úloha těchto institucí v minulém roce oslabila.
- (17) Zatímco v minulých letech rostly mzdy pouze mírně, v současnosti je rychlost růstu mezd v Rumunsku jednou z nejvyšších v Unii. Důvodem jsou politiky vlády, které zvyšují veřejné a minimální mzdy, rekordně nízká míra nezaměstnanosti a strukturální nedostatek pracovních sil. Minimální mzda je i nadále stanovována nesystematickým způsobem bez objektivního mechanismu. Její postupný nárůst v průběhu let vedl k tomu, že v roce 2017 pobíral minimální mzdu každý třetí zaměstnanec, což je téměř čtyřikrát více než v roce 2011.
- (18) Systém zdravotní péče se potýká s mnoha problémy. Nedostatek finančních prostředků, neúčinné využívání veřejných zdrojů a chybějící reforma snižují účinnost systému zdravotní péče. Pokračující emigrace vedla k výraznému nedostatku lékařů a zdravotního personálu. Obavy nadále vzbuzují zdravotní infrastruktura a rozmach neformálních plateb. Osoby žijící ve venkovských oblastech a zranitelné skupiny mají omezený přístup ke zdravotní péči. Tyto faktory negativně ovlivňují zdraví lidí v Rumunsku, které je i přes nedávná zlepšení pod průměrem Unie. Velmi potřebná jsou zlepšení v oblasti komunitní péče, ale opoždují se. Pilotní projekt zřízení komunitních

pečovatelských středisek byl zahájen se zpožděním, což má negativní dopad na zavádění integrovaných pečovatelských služeb. Odvětví dlouhodobé péče není připraveno čelit problémům spojeným s rychlým stárnutím obyvatelstva. Služeb péče poskytované doma a služeb denní péče existuje velmi málo, a navíc jsou poskytovány především v oblastech s vyššími příjmy. Dostupnost dlouhodobé péče a veřejné výdaje na ni patří k nejnižším v Unii a přístup ke dlouhodobé péči, rehabilitaci a paliativní péči je špatný.

- (19) Kvalita infrastruktury, včetně infrastruktury v odvětví dopravy, energetiky, odpadů a odpadních vod, je i nadále nedostatečná a omezuje vyhlídky Rumunska na růst. Navzdory významným veřejným investicím po přistoupení Rumunska k Unii zůstává jeho fyzická infrastruktura nedostatečně rozvinutá. Obecné podmínky a spolehlivost silničních a železničních sítí jsou velmi špatné. Infrastruktura nepostačuje hustotě dopravního provozu, který je výsledkem expandující ekonomiky. Silniční síť patří k nejméně rozvinutým v Unii a reforma železničního odvětví zaostává. Emise skleníkových plynů ze silniční dopravy se za posledních pět let výrazně zvýšily. Silně nedostatečné investice do údržby navíc snížily rychlost vlaků a u železniční nákladní dopravy negativně ovlivnily dobu dodání nákladu. Městská doprava trpí chronickým nedostatkem finančních prostředků, nedostatečnou organizací odvětví a slabou administrativní kapacitou místních poskytovatelů. Nedostatky i nadále vykazuje energetická a vodohospodářská infrastruktura, infrastruktura pro odpadní vody, jakož i propojení energetických soustav. Systém pro nakládání s odpady se nadále vyznačuje velmi nízkou recyklací komunálního odpadu a velmi vysokou mírou skládkování. Problémem zůstává dosažení cíle energetické účinnosti, zejména stále existuje široký prostor ke zlepšení energetické účinnosti budov.
- (20) Celková inovační kapacita Rumunska je i nadále nízká a jeho budoucí konkurenceschopnost ohrožuje velký rozdíl, který existuje mezi produktivitou a inovacemi podniků v zahraničním vlastnictví a vnitrostátními podniky. Investice Rumunska do výzkumu a vývoje jsou nejnižší v Unii (0,5 % HDP) a veřejné výdaje na výzkum a vývoj se dále snížily z 0,32 % HDP v roce 2011 na 0,21 % HDP v roce 2017, což brání budování kapacit. V důsledku toho je kvalita veřejné vědecké základny i nadále velmi nízká a propojení mezi vědou a podnikáním není dostatečně rozvinuto. Vzhledem k tomu, že počet absolventů terciárního vzdělávání ve vědě, technologii, inženýrství a matematice dále klesá, představuje nedostatek dovedností pro inovační potenciál rumunského hospodářství velký problém. Hlavní výzvou je digitalizace, pokud se mají inovace a konkurenceschopnost v Rumunsku zlepšit. Rumunsko dosahuje špatných výsledků u mnoha složek digitálního a sociálního indexu, včetně digitálních veřejných služeb, digitálních dovedností celkové populace a digitalizace podniků.
- (21) Při plnění doporučení pro jednotlivé země, aby byl posílen proces stanovování prioritních projektů a přípravy v oblasti veřejných investic, Rumunsko pokročilo jen v omezené míře. Ministerstvo financí je odpovědné za přípravu seznamu prioritních veřejných investičních projektů v hodnotě překračující 100 milionů RON (21 milionů EUR) a za sledování jejich provádění, nicméně tyto projekty jsou řízeny příslušnými ministerstvy. Seznam prioritních projektů v současné době zahrnuje 136 projektů, většinou v oblasti dopravy. Většina těchto prioritních projektů by mohla být spolufinancována z ujných prostředků. Využívání finančních prostředků Unie však například mimo jiné brání omezená správní kapacita, která je nutná pro přípravu, stanovení priorit a realizaci velkých investičních projektů. I když se v poslední době velké projekty v oblasti infrastruktury připravují a zasílají Evropské komisi ke schválení, některé důležité projekty, například dálnice Sibiu-Pitești (která má zajistit spojení s koridory TEN-T Rýn-Dunaj a Východ-východní Středomoří), stále chybí a jejich realizace obecně nadále zaostává. Prostředky z fondů Unie navíc dosud čerpaly projekty připravené pro předchozí programové období, přičemž nové připravované projekty pro stávající programové období je stále ještě nutné dokončit.
- (22) Efektivní zadávání veřejných zakázek je klíčové pro dosažení důležitých politických cílů v Rumunsku, jako jsou mimo jiné efektivní veřejné výdaje, modernizace veřejné správy a podpora inovací a udržitelný růst podporující začlenění. Rumunsko pouze omezeně pokročilo při zohledňování jemu určenému doporučení, podle kterého je nutné zlepšit transparentnost zadávání veřejných zakázek. Efektivnost zadávání veřejných zakázek je i nadále problematická a ohrožena je nezvratnost určitých opatření, zejména zjednodušení kontroly ex ante. Národní strategie zadávání veřejných zakázek zdůrazňuje význam jednotné kontroly ex ante, kterou provádí Národní agentura pro veřejné zakázky. Hrozí, že opakované legislativní iniciativy zmaří dosažení cílů této strategie. Předvídatelnost a stabilita právních předpisů o zadávání veřejných zakázek jsou i nadále důležitými výzvami a národní strategie zadávání veřejných zakázek není plně prováděna.

- (23) Výkon veřejné politiky je stále více nepředvídatelný, což zatěžuje podnikatelské prostředí. Nedávným příkladem je skutečnost, že vláda, aniž by konzultovala zúčastněné strany či provedla posouzení dopadů, přijala prostřednictvím mimořádného nařízení soubor dalekosáhlých opatření, jež mají vliv na fungování bankovního sektoru, správce fondů druhého důchodového pilíře a energetické a telekomunikační společnosti. Posouzení dopadů právních předpisů jsou nadále formalitou a jejich kvalita a skutečné používání se v rámci různých odvětví značně liší. Kontrola kvality hodnocení dopadů regulace a koncipování politik je omezená. Neexistuje žádný udržitelný mechanismus monitorování politiky s transparentním systémem podávání zpráv a hodnoceními ex post. Důležité legislativní iniciativy jsou často oznamovány bezprostředně před jejich přijetím. Zapojení zúčastněných stran do navrhování a provádění reformy je slabé a ke skutečnému dialogu dochází jen zřídka, i když jsou k tomu k dispozici institucionální struktury. Zdlouhavé administrativní postupy negativně ovlivňují zejména malé a střední podniky. Například složité administrativní postupy pro zakládání podniků a regulační požadavky kladené na poskytovatele služeb, včetně regulovaných povolání, brání dalšímu rozvoji trhu. Stále se zpožďuje přijetí příslušných právních předpisů týkajících se řízení lidských zdrojů ve veřejné správě. Vysoká roztržitost odpovědnosti a zdrojů negativně ovlivňuje soudržnost a dostupnost poskytovaných veřejných služeb, zejména na místní úrovni. Národní a regionální strategie pro různé veřejné služby se dobře nepromítají do integrovaných opatření na regionální a místní úrovni. Financování veřejných služeb není po celé zemi rovnoměrně rozloženo a často neodpovídá místním potřebám. Jsou přehlíženy faktory, jako je jednotný strategický přístup ke každému typu služby, existující nedostatky a potřeba rozvoje nových služeb. Příjmy místních orgánů nejsou dostatečně stabilní a předvídatelné. Byla přijata omezená opatření ke zlepšení rovnováhy mezi pravomocemi, které mají být decentralizovány, a přidělením finančních prostředků, což má místním orgánům umožnit poskytovat kvalitní služby. Jsou zapotřebí další opatření, která by zvýšila právní kapacitu na místní úrovni.
- (24) Státní podniky hrají klíčovou úlohu v oblasti kritické infrastruktury, jako je energetika a železniční doprava. Jejich hospodářské a finanční výsledky se v poslední době zlepšily, a to v důsledku příznivého makroekonomického prostředí. Avšak transparentnost a zveřejňování finančních a provozních výsledků se nezlepšily a pravidla správy a řízení společností jsou nadále málokdy uplatňována. Mezi konkrétní příklady patří opakované jmenování prozatímních rad, odchýlení se od ducha zákona a nevyužívání nástrojů k prosazování právních předpisů u společností, které předpisy nedodržují. Riziko, že by právní předpisy týkající se státních podniků mohly být podstatně oslabeny, se nesnížilo. To znamená konec pokroku, který byl při zohledňování doporučení určených dané zemi dosažen v letech 2015 a 2016. To vede k narušování klíčových podmínek pro podporu účinného využívání veřejných zdrojů a k vytváření prostoru pro neadekvátní investiční rozhodnutí. Převod vlastnictví několika větších státních podniků do nového státního rozvojového a investičního fondu bude vyžadovat důkladné uplatňování přísných pravidel pro správu a řízení společností, a to jak ze strany fondu, tak i společností v jeho portfoliu.
- (25) Vývoj v minulém roce vyvolal obavy o právní stát a posílil předchozí vážné obavy ohledně nezvratnosti a udržitelnosti pokroku, kterého Rumunsko dříve dosáhlo v oblasti reformy soudního systému a boje proti velké korupci. Tyto záležitosti jsou sledovány v rámci mechanismu pro spolupráci a ověřování. Změny tří právních předpisů v oblasti soudnictví jsou nyní v platnosti a obsahují řadu opatření, která oslabují právní záruky nezávislosti soudnictví. To by mohlo ohrozit jak efektivitu každodenní práce soudců a státních zástupců, tak i důvěru veřejnosti v soudnictví. Je vyvíjen tlak na soudní orgány a na jednotlivé soudce a státní zástupce, mimo jiné zřízením zvláštní sekce státního zastupitelství pro trestné činy, kterých se údajně soudci a státní zástupci dopustili. Probíhající kroky ke změně trestního zákoníku a trestního řádu by měly negativní dopad na účinnost trestního vyšetřování a soudních řízení a rovněž by omezily rozsah korupce jako trestného činu. Další obavy se týkají postupů pro odvolávání a jmenování vysoce postavených soudců a státních zástupců. Nedávná prohlášení naznačují, že je možné, že opatření týkající se reformy soudního systému budou znovu zvážena.
- (26) V rámci mechanismu pro spolupráci a ověřování Komise pokračuje v monitorování reformy soudnictví a boje proti korupci v Rumunsku. Tyto oblasti proto nejsou do těchto doporučení pro jednotlivé země určených pro Rumunsko zahrnuty, ale jsou důležité pro rozvoj příznivého sociálně-ekonomického prostředí v této zemi.

- (27) K řešení některých nedostatků, které jsou uvedeny v doporučeních, zejména v oblastech, jež jsou zahrnuty do přílohy D zprávy o Rumunsku pro rok 2019, by mohlo přispět programování fondů Unie na období 2021–2027. To by Rumunsku umožnilo tyto fondy optimálně využít ve vztahu k určeným odvětvím, přičemž je třeba zohlednit regionální rozdíly. Důležitým faktorem pro úspěšnost těchto investic je posílení správní kapacity země k řízení zmiňovaných fondů.
- (28) V kontextu evropského semestru 2019 provedla Komise komplexní analýzu hospodářské politiky Rumunska, kterou zveřejnila ve své zprávě o Rumunsku pro rok 2019. Posoudila také konvergenční program z roku 2019 a národní program reforem na rok 2019, jakož i opatření přijatá v návaznosti na doporučení, která byla Rumunsku adresována v předchozích letech. Komise vzala v úvahu nejen jejich význam pro udržitelnou fiskální a sociálně-ekonomickou politiku v Rumunsku, ale také jejich soulad s ujednánými pravidly a pokyny, neboť celkovou správu ekonomických záležitostí v Unii je třeba posílit tím, že do rozhodování členských států v budoucnu budou zahrnuty vstupy na úrovni Unie.
- (29) Na základě tohoto posouzení přezkoumala Rada konvergenční program z roku 2019, přičemž její stanovisko ⁽¹²⁾ je promítnuto zejména do níže uvedeného doporučení č. 1.
- (30) Na základě hloubkového přezkumu Komise a tohoto posouzení přezkoumala Rada národní program reforem na rok 2019 a konvergenční program z roku 2019. Její doporučení podle článku 6 nařízení (EU) č. 1176/2011 jsou promítnuta do níže uvedených doporučení č. 1, 2, 3 a 5. Fiskální politiky uvedené níže v doporučení č. 1 přispívají mimo jiné k řešení nerovnováhy související s konkurenceschopností a externí pozicí,

DOPORUČUJE Rumunsku v letech 2019 a 2020:

1. Zajistit plnění doporučení Rady ze dne 14. června 2019 k nápravě závažného odchýlení od cesty k postupnému dosažení střednědobého rozpočtového cíle. Zajistit plné uplatňování fiskálního rámce. Posílit dodržování daňových předpisů a výběr daní.
2. Zajistit finanční stabilitu a robustnost bankovního sektoru. Zajistit udržitelnost veřejného důchodového systému a dlouhodobou životaschopnost penzijních fondů druhého pilíře.
3. Zlepšit kvalitu a inkluzi v oblasti vzdělávání, zejména pro Romy a další znevýhodněné skupiny. Zlepšit dovednosti, včetně digitálních, zejména zvýšením významu odborného vzdělávání a přípravy a vysokoškolského vzdělávání pro trh práce. Rozšířit poskytování sociálních služeb a zvýšit jejich kvalitu a dokončit reformu minimálního příjmu na sociální začlenění. Zlepšit fungování sociálního dialogu. Zajistit, aby minimální mzda byla stanovena na základě objektivních kritérií, která nebudou bránit vytváření pracovních míst a konkurenceschopnosti. Zlepšit přístup ke zdravotní péči a její nákladovou efektivnost, včetně přechodu k ambulantní péči.
4. Zaměřit hospodářskou politiku, pokud jde o investice, na dopravu, zejména na její udržitelnost, nízkouhlíkovou energetiku a energetickou účinnost, ekologickou infrastrukturu, jakož i na inovace, a to s přihlédnutím k regionálním rozdílům. Zlepšit přípravu a upřednostňování velkých projektů a urychlit jejich realizaci. Zlepšit účinnost zadávání veřejných zakázek a zajistit plné a udržitelné provádění národní strategie zadávání veřejných zakázek.
5. Zajistit, aby legislativní iniciativy nenarušovaly právní jistotu tím, že Rumunsko zlepší kvalitu a předvídatelnost rozhodování, rovněž pomocí vhodných konzultací se zúčastněnými stranami, účinných posouzení dopadů a zjednodušených administrativních postupů. Posílit správu a řízení společností u státních podniků.

V Bruselu dne 9. července 2019.

Za Radu
předseda
M. LINTILÄ

⁽¹²⁾ Podle čl. 9 odst. 2 nařízení (ES) č. 1466/97.